

ЗВІТ
про роботу Департаменту сім'ї, молоді та спорту
Чернігівської обласної державної адміністрації
у 2023 році

Національно-патріотичне виховання

Відповідно до обласної цільової програми національно-патріотичного виховання на 2021-2025 роки на 2023 рік передбачалося 3600,0 тис. грн, але у зв'язку з дією особливого режиму воєнного стану фактично використано 24,6 тис. грн.

Проте заходи, які сприяють утвердженню української національної та громадянської ідентичності, активно проводилися в закладах освіти та культури Чернігівської області з урахування безпекової ситуації, а також комунальною установою «Чернігівський обласний молодіжний центр» Чернігівської обласної ради, який знаходиться у підпорядкуванні Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації.

Протягом 2023 року з метою формування й утвердження української національної та громадянської ідентичності та виховання національно-патріотичної свідомості молодого покоління, Чернігівським обласним молодіжним центром проведено понад 70 заходів національно-патріотичного спрямування, учасниками яких стали близько 800 осіб:

- історична лекція «Забута історія», під час якої досліджували трагічні історичні події, що відбувалися на території України (голодомор 1921-23, 1932-33, 1946-47 років, розстріляне відродження, масове переселення населення до Сибіру та інших віддалених районів);
- «Квартирник», під час якого молодь мала можливість виступити і продемонструвати свою майстерність в різноманітних жанрах та стилях, в тому числі гру на бандурі та виконання українських пісень;
- історична лекція-бесіда з істориком Володимиром Пилипенком на тему «Роль людини у розвитку міста», присвячену видатним династіям та місту-герою Чернігів. Учасники дізнались більше про видатних постатей, долю міста Чернігів у різні часи;
- літературно-музичний вечір для молоді. Поєднання поезії та музики, віршів та пісень надало можливість відчутти силу і глибину поетичного світу, любов до українського, до Батьківщини;
- Літній табір молодіжного волонтерства "Зміни себе, змінюй світ" у с.Бреч Корюківського району. Учасникам (молодь Сновської громади) вдалося створити справжню команду однодумців, які знають до чого прагнути; опрацювати кейси, пов'язані з волонтерами та волонтерством; навчитися волонтерському менеджменту; вдосконалити свої softskills; застосувати на практиці опановані нові навички;
- музично-літературний вечір «Вересайки», який названо на честь Остапа Вересая - відомого українського кобзаря з Чернігівщини. Його надихала любов до рідної землі й щире бажання, щоб люди були радісні, щасливі й усміхнені, а головне – вільні! Таке ж бажання є і у сучасної молоді;

- майстер-класи патріотичного спрямування для дітей шкільного віку, в тому числі з числа сімей ветеранів війни та загиблих, для дітей з модульного містечка Новоселівка;

- шкільні онлайн-уроки з волонтерства для учнів 8-11 класів. Мета уроку – ознайомити з основними характеристиками та видами волонтерської діяльності, з перевагами проактивного способу життя та свідомої волонтерської діяльності для молодої людини, надати інформацію про відомих волонтерів та онлайн-ресурси, завдяки яким можна долучитися до волонтерської діяльності.

З метою поширення ідеї демократичної участі в громадському та суспільному житті молоді, в рамках проекту «Дорослі ігри», що реалізувався за підтримки Британської Ради в Україні спільно з ГО «Лабораторія Ініціативної Молоді», протягом квітня-травня проведено марафон настільних ігор з демократії – «Країна гідності», «Світ громад» та «Демократія». Заходи сприяли розвитку та соціалізації особистості, формуванні її національної самосвідомості, громадянської позиції, загальної культури, світоглядних орієнтирів, критичного мислення, творчих здібностей, дослідницьких та аналітичних навичок, навичок життєзабезпечення та професійних якостей. У марафоні взяли участь більше 120 учасників з числа учнівської та студентської молоді Чернігівщини.

У рамках реалізації проекту по підтримці дітей з числа вимушено переміщених осіб та біженців «UAct», через імплементацію програми «Я серед своїх», яка створена за підтримки фонду ЮНІСЕФ та Всесвітньої організації Скаутського Руху, на базі Чернігівського обласного молодіжного центру створено скаутський осередок. Щотижня проводяться скаутські зустрічі для дітей різного віку з метою психологічної підтримки, створення безпечного та комфортного середовища, адаптації на новому місці проживання, соціалізації в новому колективі, громаді, задоволення їх потреб та захист інтересів, а також громадянського виховання підростаючого покоління.

Під час роботи освітнього кіноклубу переглядали з молоддю різноманітні художні, мультиплікаційні та документальні фільми національно-патріотичного спрямування з подальшим їх обговоренням.

Також протягом року в закладах освіти, культури, в Молодіжному центрі проводилися інформаційні кампанії, заходи до визначних та пам'ятних дат, зокрема до Дня Соборності України, Дня єднання, Дня Героїв Небесної Сотні, Дня пам'яті та примирення, Дня Європи, Дня вишиванки, Дня Конституції України, Дня Української Державності, Дня Незалежності України, Дня пам'яті захисників України, Дня пам'яті загиблих в Бабиному Яру, Дня української писемності та мови, Дня пам'яті жертв голодомору, Дня Гідності та Свободи та інших.

24-26 травня 2023 року проведено II (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») для трьох вікових груп (молодша, середня і старша) у дистанційному форматі з урахуванням дії правового режиму воєнного стану. В обласному етапі Гри в трьох вікових групах взяли участь 54 рої (432 учасників) із 51 закладу освіти

територіальних громад Чернігівської області. Рій «Ратиборець» Парафіївського ліцею Парафіївської селищної ради – переможець обласного етапу Гри у старшій віковій групі — гідно представив Чернігівщину у III етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») – «Джура-2023: Галицька Січ», який проходив 15-23 липня 2023 року на Львівщині.

Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації 01-02 червня 2023 року було проведено обласний спортивно-мистецький захід «Діти героїв» за участі дітей, батьки яких проходили службу в 119-й окремій бригаді територіальної оборони та загинули під час виконання службових обов'язків у боротьбі з російськими агресорами. В рамках заходу організовано змістовне дозвілля дітей разом з матерями та близькими родичами на території туристично-оздоровчого комплексу «Голубі озера», с. Олешня Добрянської селищної громади Чернігівського району Чернігівської області. Захід сприяв національно-патріотичному вихованню учасників у дусі відданості Батьківщині та українському народу через відродження національних і загальнолюдських духовних та моральних цінностей, розвитку морально-психологічної стійкості.

У закладах освіти області у 2023 році проведено 25 тис. виховних заходів національно-патріотичного спрямування, у яких взяли участь понад 103 тис. здобувачів освіти. Заходи проводились у межах кошторисних призначень, виділених на галузь освіти.

Департаментом культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації проведено понад 330 заходів національно-патріотичного спрямування, з охопленням понад 5200 осіб, в тому числі у форматі онлайн.

Молодіжна політика

З метою ефективної реалізації державної молодіжної політики затверджено та забезпечено виконання обласної Програми «Молодь Чернігівщини» на 2021 – 2025 роки.

З обласного бюджету Департаментом використано 4783,0 тис. грн на соціальні програми і заходи з питань молоді, а саме на утримання та проведення заходів комунальною установою «Чернігівський обласний молодіжний центр» Чернігівської обласної ради.

Концептуальний підхід Департаменту в молодіжній політиці – активна взаємодія з громадськими організаціями, активною молоддю, сприяння реалізації молодіжних ініціатив, проєктів, проведення заходів спільно з молоддю та для молоді.

Комунальною установою «Чернігівський обласний молодіжний центр» Чернігівської обласної ради проведено у 2023 році 208 заходів. Заходами по роботі з молоддю охоплено 3189 осіб, крім того до підготовки та проведення заходів (проєктів) залучено 7 інститутів громадянського суспільства, 10 фахівців отримали знання з роботи з молоддю поза системою освіти.

З метою профорієнтації молоді протягом звітнього періоду проводилися відповідні заходи. Зокрема, уберезні та в червні, з метою розвитку творчого потенціалу, здобуття практичних навичок та досвіду у сфері реалізації регіональної молодіжної політики при Чернігівському обласному молодіжному

центрі реалізовувалася програма стажування для молоді Чернігівщини. 25 активних молодих людей мали змогу спробувати себе у ролі молодіжного працівника та стати частиною команди молодіжного центру. Для учасників протягом місяця проводилися теоретичні та практичні заняття під час яких вони дізналися більше про молодіжну політику та молодіжну роботу на місцевому рівні, налагодили взаємодію з обласним молодіжним центром та надали підтримку в розробці та реалізації проектної ініціативи.

29 березня Чернігівський обласний молодіжний центр долучився до проведення обласного етапу ІХ Всеукраїнського форуму взаємодії та розвитку, організованому громадською організацією "Всеукраїнський молодіжний рух "Let'sdoitUkraine ". Мета форуму - створення платформи для сталої взаємодії громади, медіа, бізнесу та органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у соціальному розвитку громад, участі молоді у відновленні України, створення додаткових можливостей для становлення, розвитку молоді, сприяння ініціативі та активності молодих громадян в усіх сферах життєдіяльності. Цьогоріч тема форуму «Залучення молоді до відновлення України, плани та пріоритети на 2023 рік». В рамках заходу обговорювали важливі питання щодо викликів, які стоять перед державою у сфері пост воєнного відновлення країни, зокрема важливості залучення до цього процесу молоді.

Щоб допомогти тим, хто шукає роботу і тим, хто хоче змінити свій фах, свою професію, 12 квітня ГО "Елеос-Україна", на базі обласного молодіжного центру, провела фокус-групу для жінок з числа внутрішньопереміщених осіб. Обговорили проблеми та виклики сьогодення з якими вони зіштовхнулись, як і ким вони бачать себе в сучасному суспільстві та якій професійній сфері вони прагнуть реалізуватися. Надалі учасниці матимуть переважне право на безкоштовне здобуття нової професії шляхом навчання у вищих або професійних начальних закладах. Захід відбувся в рамках проекту "Опора: всебічна допомога потребуючим та постраждалим від війни в Україні, що реалізується ГО "Елеос-Україна" завдяки підтримці Британської Міжнародної організації "Oxfam".

У грудні Чернігівським обласним молодіжним центром для молоді проведено ворк-шоп «Крок за кроком: резюме та співбесіда», у рамках міжнародного тренінгового курсу від програми Erasmus+ на тему "YOUTHWORKFORYOUTHNEEMPLOYMENT" (Молодіжна робота для молодіжної зайнятості). Метою воркшопу є надання молоді необхідних навичок та знань для успішного проходження етапів пошуку роботи, яка буде до вподоби учаснику шляхом оволодіння ефективними стратегіями складання резюме та підготовки до співбесіди, сприяючи їхньому успіху на шляху кар'єрного розвитку. Протягом цього воркшопу було впроваджено такі етапи як: оволодіння навичками складання ефективного резюме, підготовка до співбесіди, відпрацювання комунікативних навичок.

Протягом року до обласних заходів, що проводилися на базі Чернігівського обласного молодіжного центру постійно залучалися представники молодіжних рад громад Чернігівщини:

З 7 по 11 серпня у м. Прилуки Чернігівської області та з 4 по 8 вересня 2023 року в м. Чернігів - національна програма залучення молоді до відновлення України "ВідНОВА:UA".

11 серпня – Толока в Чернігівському обласному молодіжному центрі.

14-15 листопада - обласний молодіжний форум "МОЛОДЬ: Відновлення. Ініціативи. Рішення".

23-25 листопада – тренінг «Стійкість молодіжних інституцій в громаді».

07-09 грудня – тренінг «Дизайн локальної молодіжної роботи».

19-21 грудня - тренінг «Розвиток інституційної спроможності команд молодіжної роботи».

Учасники активно взаємодіяли, обмінювалися ідеями та виробляли конкретні плани, створили локальні програми роботи з молоддю у своїх громадах. Тренінг став ідеальним середовищем для мережування активних лідерів, здатних сприяти позитивним змінам у своїх спільнотах.

В межах проєкту «Чернігівська обласна підтримка молоді», який є частиною проєкту «Зміцнення громадської довіри в Україні» - UCSBI, що підтримує Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) проведено дослідження стану реалізації молодіжної політики в громадах Чернігівської області та з метою вивчення молодіжних проблем, потреб і пріоритетів участі молоді в процесах прийняття рішень на місцевому рівні проведено опитування думки молоді. Результати дослідження були представлені на обласному молодіжному форумі "МОЛОДЬ: Відновлення. Ініціативи. Рішення", що проходив 14-15 листопада 2023 року для представників молодіжних центрів, просторів, молодіжних працівників та представників структурних підрозділів місцевих адміністрацій, до сфери діяльності яких входить реалізація молодіжної політики. Організатори форуму - Чернігівський обласний молодіжний центр, громадська організація «Сфера молоді» в партнерстві з Агенцією регіонального розвитку Чернігівської області та Чернігівського регіонального розвитку коаліції «UkraineSupportTeams». Основна мета Форуму - створення комунікаційної платформи партнерства для напрацювання швидких та дієвих кейсів залучення молодих людей до процесів відновлення та розвитку в громадах Чернігівської області.

Під час Форуму відбулися три тематичні дискусійні панелі спікерів - представників міжнародних організацій та об'єднань, виконавчої влади, органів місцевого самоврядування на тему: участь молоді в інфраструктурному відновленні Чернігівської області; економічне відновлення Чернігівської області в контексті молодіжного підприємництва; відновлення доступу для молодих людей до актуальних навчальних програм та проєктів в Чернігівській області. Загальна кількість учасників 55 осіб.

З метою навчання у сфері управління та адміністрування просторами/центрами молодіжної сфери, формування програмного компоненту молодіжної інфраструктури обласним молодіжним центром організовано та проведено три тренінги для представників молодіжних центрів/просторів, молодіжних працівників та представників молодіжних рад з 15 громад Чернігівської області.

У 2023 році у закладах освіти області проведено понад 9 тис. заходів, учасниками яких стали 40 тис. молодих людей - всі здобувачі освіти.

Оздоровлення дітей

Оздоровлення та відпочинок дітей області здійснюється відповідно до Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей», обласної Програми оздоровлення та відпочинку дітей Чернігівської області на 2021-2025 роки.

У зв'язку з широкомасштабною агресією російської федерації проти України, на виконання рішення протоколу № бонлайн засідання обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій від 23.05.2023 Департаментом сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації ретельно проаналізовано питання оздоровчого сезону в 2023 році. За результатами проведеного моніторингу діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку Чернігівської області у 2023 році стаціонарні позаміські дитячі заклади оздоровлення та відпочинку не надавали послуг з оздоровлення у зв'язку з відсутністю умов безпечного перебування в них дітей у період воєнного стану. В області працювали та надавали відпочинкові послуги 65 таборів з денним перебуванням. Відпочинковими послугами в них за кошти місцевих бюджетів охоплено 6441 дитинц шкільного віку.

У 2023 році 134 дитини області оздоровилися в Міжнародному дитячому закладі «Артек» за адресами: м. Київ, Пуща-Водиця, 14 лінія та Закарпатська область, Свалявський район, с. Березники.

Протягом 2023 року охоплено оздоровленням та відпочинком 7268 дітей області. Із них – 4775 дітей пільгових категорій..

Відповідно до вимог Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» та Плану проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку Чернігівської області у 2023 році державна атестація дитячих закладів оздоровлення та відпочинку не здійснювалася у зв'язку з відсутністю літньої оздоровчої кампанії.

В рамках обміну культурним досвідом з Латвійською Республікою на території Латвії організовано безкоштовні літні дитячі табори в Центрі розвитку «Евеле» (м. Евеле, Буртнієкська волость, Валмієрський край) для дітей військовослужбовців, у тому числі дітей загиблих захисників Чернігівщини. З 30.07 по 20.09.2023 р. можливість відпочити на Балтійському узбережжі отримала 141 дитина області.

Підтримка та розвиток сім'ї. Запобігання домашньому насильству

Заходи з питань підтримки сім'ї, запобігання та протидії домашньому насильству проводилися в рамках виконання Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2025 року, яку затверджено рішенням другої (позачергової) сесії Чернігівської обласної ради восьмого скликання 26 січня 2021 року № 23-2/VIII.

Відповідно до єдиного обліку багатодітних сімей станом на 01.01.2024 в області проживало 7063 сім'ї, в них 23658 дітей. Відповідно до чинного законодавства багатодітні сім'ї області забезпечуються посвідченнями батьків та дітей з багатодітної сім'ї. Пільгами з оплати житлово-комунальних послуг

станом на 01.01.2024 скористалися 1514 багатодітних сімей, пільгами на придбання твердого палива та скрапленого газу готівкою – 784, 50% знижку абонентної плати за користування телефоном отримали 34 сім'ї. Протягом 2023 року близько 2784 багатодітних сім'ї звільнено від оплати за харчування дітей в загальноосвітніх закладах області, у 2114 сім'ях діти мали змогу безкоштовно відвідати різноманітні гуртки та секції, 3286 сімей отримали гуманітарну допомогу, 1940 – продуктові набори.

Департаментом сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації у грудні 2023 року до Дня Святого Миколая забезпечено закупівлю солодких подарункових наборів (570 штук) для дітей загиблих військовослужбовців Збройних Сил України та передано територіальним громадам області для подальшого вручення.

Відповідно до Порядку надання житла, придбаного Держмолодьжитлом за рахунок коштів гуманітарної та іншої допомоги, для тимчасового проживання постраждалих осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 року № 495 надано житло для тимчасового проживання 7 багатодітним сім'ям, у яких житлові будинки (жилі приміщення) зруйновано, пошкоджено внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією російської федерації.

Департаментом сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації протягом 2023 року проводилася інформаційно-консультативна робота щодо питання видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї:

- у лютому на базі Чернігівського обласного центру соціальних служб проведено онлайн навчання для фахівців із соціальної роботи на тему «Порядок видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї»;

- з метою підвищення якості організації роботи щодо видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дітей з багатодітної сім'ї у березні проведено навчання в дистанційному форматі на тему «Порядок видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї», в якому участь взяли представники райдержадміністрацій та виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, центрів надання адміністративних послуг, до повноважень яких належать питання видачі посвідчень батьків багатодітної сім'ї.

У листопаді 2023 році Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації було замовлено виготовлення бланків посвідчень багатодітних сімей за рахунок видатків обласного бюджету. У результаті виготовлено 800 прим. «Посвідчення батьків багатодітної» та 1600 прим. «Посвідчення дитини з багатодітної» на загальну суму 99840,00 грн.

Упродовж 2023 року здійснювалася робота, спрямована на запобігання та протидію домашньому насильству та насильству за ознакою статі.

Відбулося 3 засідання Міжвідомчої ради (31.03.2023, 25.05.2023, 26.10.2023), на яких розглянуто питання, що стосувалися створення ефективної системи запобігання та протидії домашньому насильству і допомоги постраждалим особам.

При Міжвідомчій раді з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми створено робочу групу з питань координації гуманітарної відповіді на гендерно зумовлене насильство у Чернігівській області, до складу якої увійшли як представники структурних підрозділів облдержадміністрації, правоохоронних органів, державних установ та організацій, так і делегати від міжнародних інституцій і громадських організацій. Мета створення робочої групи – це забезпечення на регіональному рівні належної координації щодо реагування на гендерно зумовлене насильство, в тому числі домашнє насильство, спільно із суб'єктами, що протидіють насильству та іншими зацікавленими сторонами через кластерний механізм на рівні ООН; посилення можливостей органів місцевого самоврядування, неурядових організацій та міжнародних організацій. У 2023 році відбулося 7 засідань робочої групи, під час яких розглядався поточний стан у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі в області та безпекові аудити з виявлення ризиків з гендерно зумовленого насильства, а також презентовано уніфіковану інформацію про наявні послуги для постраждалих від гендерно зумовленого насильства та спеціалізовані сервіси для перенаправлення в регіоні.

З 25 листопада по 10 грудня 2023 року в області проведено заходи у рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства», які спрямовані на підвищення обізнаності населення щодо шляхів попередження та інструментів протидії дискримінації за ознакою статі, попередження та зупинення усіх форм насильства стосовно жінок і дітей, формування нетерпимого ставлення до жорстокого поводження в сім'ї. Зокрема:

- засідання дорадчих органів, засідання «за круглим столом», дискусії з обговоренням проблеми насильства, навчальні семінари та тренінги;
- акція «Кроки до допомоги» яка пройшла в Чернігові та Ніжині;
- інформаційно-просвітницька кампанія в соціальних мережах «Ми проти насильства!»;
- флешмоб «Діти проти насилля!»
- тематичні виставки літератури та методичних матеріалів з питань запобігання домашньому насильству;
- конкурси малюнків/соціальної реклами, фотовиставки серед дітей шкільного віку на теми: «Права дитини», «Ми проти насильства», «Скажи насильству: Ні!», «Ні! Насильству в сім'ї».

У 2023 році розповсюджено більше 3000 примірників різних інформаційно-просвітницьких матеріалів, що містять інформацію про контакти державних установ, куди можна звернутися за допомогою у разі скоєння насильства, правозахисних організацій та «гарячих ліній».

З метою з'ясування проблемних питань у сфері запобігання та протидії домашньому насильству в громадах, надання методичної та практичної допомоги 21.11.2023 здійснено виїзд робочої групи у складі представників Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, Служби у справах дітей облдержадміністрації, обласного центру соціальних служб, Управління

превентивної діяльності Головного управління Національної поліції в Чернігівській області до Варвинської громади.

У 2023 році приділялася увага створенню в області дієвої мережі спеціалізованих служб підтримки постраждалих від домашнього та/або насильства за ознакою статі. Упродовж року створено 2 денних центри соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, з «кризовою кімнатою» та 7 мобільних бригад соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Загалом, станом на 01.01.2024 в області функціонує 43 спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб, зокрема:

- 2 денних центри соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, з «кризовою кімнатою»;

- 4 спеціалізовані служби первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі;

- 37 мобільних бригад соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

На території Корюківської територіальної громади створено притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, як структурний підрозділ Центру надання соціальних послуг Корюківської міської ради. Рішенням виконавчого комітету Корюківської міської ради від 18.10.2022 № 325 будівля притулку передана для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб до завершення або скасування воєнного стану.

З 2006 року в області діє обласний центр соціально-психологічної допомоги, який надає послуги постраждалим від домашнього насильства та насильства за ознакою статі. Протягом 2023 року послугами закладу скористались 19 осіб (5 жінок та 14 дітей).

Протидія торгівлі людьми.

Заходи з питань протидії торгівлі людьми проводилися в рамках виконання Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2025 року, яку затверджено рішенням другої (позачергової) сесії Чернігівської обласної ради восьмого скликання 26 січня 2021 року № 23-2/VIII.

З метою надання допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми, особливо в умовах воєнної агресії Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, як регіональним координатором у травні 2023 року оновлено інформацію про відповідальних посадових осіб за проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми (обласний та районний рівні) і розміщено на сайті Департаменту.

В області у 2023 році проводилися заходи, спрямовані на інформування якомога більшої кількості громадян регіону про проблему торгівлі людьми та можливість отримання допомоги постраждалими особами, зокрема й

отримання статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, особами, які перебували у полоні в окупаційних військ.

На сайті облдержадміністрації в розділі «Гуманітарна сфера» в рубриці «Протидія торгівлі людьми» розміщено інформацію щодо системи надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми. Розміщено інформацію про структури, які надають допомогу постраждалим особам, та порядок встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

Вживалися заходи щодо підвищення кваліфікації спеціалістів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми. Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації поширено інформацію серед спеціалістів райдержадміністрацій, виконавчих комітетів міських, сільських, селищних рад області та забезпечено проходження спеціалістами двох начальних курсів, а саме:

- у березні-квітні навчальний курс у рамках співпраці Міністерства соціальної політики з Міжнародною організацією з питань міграції з метою врахування змін в законодавстві, відображення викликів, пов'язаних з війною (62 особи);

- 19 та 21 червня два навчально-практичних вебіари в рамках проєкту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe), який впроваджується Alinea International Ltd за підтримки Уряду Канади у співпраці з Міністерством соціальної політики України, метою яких було формування знань про кращі практики і новітні системи протидії торгівлі людьми в Україні та зарубіжних країнах, налагодження взаємодії всіх суб'єктів під час надання допомоги постраждалим, сприяння розробці місцевих програм допомоги і профілактики, розвинути компетенції щодо спілкування з постраждалими та інші необхідні знання і навички в сфері протидії торгівлі людьми в рамках повноважень, базуючись на потребах громад та країни (34 особи).

18-20 грудня громадською організацією «Чернігівський громадський комітет захисту прав людини» за підтримки Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації проведено тренінг в рамках проєкту «Забезпечення комплексного реагування в Чернігівській області з метою захисту осіб, постраждалих від насильства, пов'язаного з війною, торгівлі людьми, експлуатації чи гендерно-зумовленого насильства» для суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.

Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації спільно з громадською організацією «Чернігівський громадський комітет захисту прав людини», за участі представників органів виконавчої влади, правоохоронних органів, громадських організацій, які входять до складу Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання та протидії домашньому насильству та протидії торгівлі людьми 14 липня 2023 року проведено засідання круглого столу: «Налагодження співпраці в рамках національного механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми на рівні області в умовах війни», де обговорили виклики, які стоять перед організаціями та установами в умовах війни, та дієві напрями подальшої діяльності всіх причетних до цієї проблеми.

У листопаді 2023 року проведено робочу зустріч представників Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації та ГО «Чернігівський громадський комітет захисту прав людини», у ході якої обговорювалися питання спільної діяльності в рамках проекту «Забезпечення комплексного реагування в Чернігівській області з метою захисту осіб, постраждалих від насильства, пов'язаного з війною, торгівлі людьми, експлуатації чи гендерно зумовленого насильства». У результаті упродовж листопада-грудня 2023 року здійснено виїзні робочі зустрічі до 5 громад області представників суб'єктів Національного механізму взаємодії області, передусім Департаменту сім'ї, молоді та спорту, а також Служби у справах дітей облдержадміністрації, Чернігівського обласного центру соціальних служб, Головного управління Національної соціальної сервісної служби в Чернігівській області та управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції в Чернігівській області. Обговорювалися питання створення в громадах мультидисциплінарних команд, вжиття заходів щодо виявлення постраждалих осіб та надання їм відповідної допомоги.

У області до Всесвітнього дня протидії торгівлі людьми та Європейського дня боротьби з торгівлею людьми проведено інформаційно-просвітницькі заходи, спрямовані на убезпечення потрапляння громадян регіону в ситуацію торгівлі людьми та отримання допомоги постраждалими особами.

28.07.2023 в обласній військовій адміністрації відбувся прес-брифінг, в якому взяли участь представники Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, відділу міграційної поліції Головного управління Національної поліції в Чернігівській області, Представник Уповноваженого Верховної ради з прав людини в Чернігівській області та представники ЗМІ.

19 жовтня в ТРЦ «Hollywood Mall» в місті Чернігів проведено інформаційну кампанія «ПРИДИВИСЬ», метою якої є попередження торгівлі людьми та популяризація правил безпеки під час міграції. Її організували представництво Міжнародної організації з міграції в Україні спільно з Міністерством соціальної політики України, Всеукраїнською коаліцією громадських організацій з протидії торгівлі людьми, за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку, Міністерства закордонних справ Королівства Норвегія та Міністерства юстиції Швеції.

У ході проведення інформаційно-просвітницької роботи в територіальних громадах області розповсюджено 326 плакатів «Тобою скористалися. Не бійся дзвонити 527», «Комплексна допомога цивільному населенню, яке зазнало експлуатації чи насильства», «Ніколи не пізно почати життя без насильства» та 2443 буклетів з цієї тематики.

Інформаційні матеріали щодо протидії торгівлі людьми, надані Омбудсманом України було розміщено на офіційному сайті Департаменту сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації, а також на офіційних сайтах районних державних адміністрацій, територіальних громадах області та в соціальних мережах.

У 2023 році до Департаменту сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації звернулося дві особи щодо встановлення їм статусу особи, яка

постраждала від торгівлі людьми. У результаті проведеної роботи двом постраждалим особам встановлено відповідний статус.

Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації у лютому-березні 2023 року забезпечено проведення регіональної щорічної інформаційно-просвітницької акції «Жінки, знайте свої права», мета якої – підвищення рівня обізнаності жінок щодо їх прав, поінформованості щодо шляхів попередження та інструментів протидії дискримінації за ознакою статі, забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, попередження та зупинення усіх форм насильства стосовно жінок і дітей, торгівлі людьми, розвитку жіночого лідерства у всіх сферах та на всіх рівнях. Інформаційно-просвітницькими та комунікативними заходами у рамках регіональної акції охоплено близько 20,3 тис. осіб, розповсюджено більше 1260 різних видів інформаційно-просвітницьких матеріалів.

В Навчально-науковому інституті історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського у лютому 2023 року відбулася презентація Науково-дослідного центру гендерних студій імені С. Ф. Русової за сприяння Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського та ГО «Спілка жінок Чернігівщини».

З метою забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у подоланні конфліктів, встановленні миру, процесах відновлення, протидії безпековим викликам, системній протидії гендерно зумовленому насильству за підтримки МБФ «Український Жіночий Фонд» та сприяння Апарату Урядової уповноваженої з питань гендерної політики в області у серпні утворено Коаліцію «Чернігівщина 1325», до якої увійшли державні структури та громадські організації. Напрями співробітництва між органами державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, громадськими організаціями визначені Меморандумом про співпрацю. Упродовж 2023 року було реалізовано 4 проєкти, спрямовані на покращення медіаграмотності, психологічної стійкості та ментального здоров'я чоловіків і жінок, які проживають на території громад Чернігівської області.

Фізична культура і спорт

Напрямок фізична культура та спорт в області реалізується відповідно до обласної Програми розвитку фізичної культури та спорту Чернігівської області на 2021-2025 роки. У зв'язку з військовою агресією протягом 2023 року в Чернігівській області виконано основні заходи, всього на виконання Програми використано з обласного бюджету – 83453,1 тис. грн.

З метою створення умов щодо забезпечення оптимальної рухової активності різних груп населення для зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів здібностей та індивідуальних особливостей кожного, фізкультурно-спортивними товариствами, центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» організовані та проведені протягом року фізкультурно-оздоровчі і спортивні заходи для різних верств населення.

Чернігівським обласним, Чернігівським, Ніжинським, Бахмацьким міськими та Холминським селищним центрами фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» було проведено 262 спортивних заходів на суму 371,4 тис. грн, наймасовіші з яких, змагання «Веселі старты» для учнів шкіл міст, районів, територіальних громад області, обласні заходи «За спорт Незламна Україна», «За спорт. Віримо в ЗСУ», «Здорова Україна», спортивні заходи з дітьми учасників АТО і військових та інші.

Протягом звітнього року громадськими організаціями фізкультурно-спортивного спрямування, в т.ч. обласними фізкультурно-спортивними товариствами було проведено 44 заходи із загальною кількістю учасників 3927 осіб.

У роботі за місцем проживання населення постійно знаходить підтримку і ветеранський спорт. Протягом звітнього року до ветеранського руху загалом залучено понад 1,5 тис. осіб колишніх спортсменів. Більше 1 тис. з них взяли участь у спортивних змаганнях з 26 видів спорту. Серед них 26 осіб віком старше 70 років, 3 Заслужених майстри спорту та 12 Заслужених тренерів України.

Незважаючи на обмеження, загалом протягом року в області, проведено понад 70 спортивних змагань серед ветеранів спорту обласного, міського і місцевого рівня, у т.ч. згідно обласного календарного плану спортивно-масових заходів Департаменту проведено 18 змагань.

Серед заходів, що набули популярності серед ветеранів спорту, – легкоатлетичні пробіги, парковий волейбол, змагання з футболу, міні-футболу, лижних гонок, плавання, шахів і шашок, велоралі та велогонок на шосе, заходи з нагоди дня Незалежності України, дня захисника України, які набули популярності та сприяють залученню з кожним роком більше учасників.

Задля створення умов з підвищення рівня фізичної підготовки молоді для проходження служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях проведено 6 фізкультурно-спортивних заходів, у яких взяли участь 318 осіб на загальну суму 27,2 тис. грн.

За сприяння Відділення НОКУ в Чернігівській області, видано книгу «Зірки спорту Приудайського краю» М. Марченка 70 примірників на суму 20 тис. грн про видатних спортсменів області, які своїми здобутками прославляли Чернігівщину.

Для функціонування мережі закладів фізичної культури і спорту: 41 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, в т.ч. 5 СДЮШОР, 2 шкіл вищої спортивної майстерності, регіонального центру з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт», 5-х (обласного і 3-х міських в містах Чернігові, Ніжині, Бахмачі та Холминського селищного) центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» використано 175117,9 тис. грн.

Для забезпечення проведення та участі у змаганнях різного рівня всіх вікових груп вихованців ДЮСШ з обласного і місцевих бюджетів використано 5236,5 тис. грн.

Для організації і проведення 41 спортивного заходу серед учнів та студентів області використано 68,0 тис. грн, у яких взяли участь 3592 осіб.

За програмою Всеукраїнської спартакіади «Повір у себе» проведені змагання серед дітей з інвалідністю, у заході взяло участь 40 осіб.

Для підготовки та участі спортсменів області різних вікових груп у спортивних заходах усіх рівнів з олімпійських видів спорту використано 7781,0 тис. грн, з неолімпійських видів спорту – 1215,9 тис. грн, для спортсменів з інвалідністю – 959,0 тис. грн.

Для матеріального заохочення провідних спортсменів і тренерів та стимулювання досягнення ними видатних результатів в області запроваджена і діє система виплати грошових винагород за завоювання призових місць на чемпіонатах світу та Європи, Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, інших міжнародних змаганнях, а також запроваджені стипендії для молодих обдарованих спортсменів, для кандидатів на участь у Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх та інші. Протягом 2023 року було виплачено 1774,3 тис.грн.

За результатами роботи з підготовки спортсменів вищих категорій до складу збірних команд України (основний склад, кандидати і резерв) включено 196 представників Чернігівщини з 39 видів спорту, з яких 95 - основний склад, 49 - кандидати і 52 – резерв. Крім того, до складу збірних входять 37 спортсменів з інвалідністю: 19 - основний склад, 15 – кандидати і 3 резерв.

Спортсменами області на офіційних міжнародних змаганнях серед дорослих, юніорів і юнаків завойовано 106 медалей, з яких 43 золотих, а на всеукраїнських змаганнях - 644 медалей, з яких - 215 золотих.

Підготовлено 27 майстрів спорту України, 7 майстрів спорту України міжнародного класу, 548 кандидатів у майстри спорту і першорозрядників.

Для придбання обладнання та інвентарю, спортивного одягу, взуття і аксесуарів загального та спеціального призначення з обласного бюджету використано 4311,0 тис. грн.

Для популяризації та розвитку олімпійського руху та частково паралімпійського і дефлімпійського в області функціонує Відділення НОК України у Чернігівській області. Протягом 2023 року відділенням було проведено 87 заходів, у яких взяли участь понад 4000 осіб. На фінансування фізкультурно-масових заходів було використано 525,7 тис. грн, з яких 339,4 тис.грн з обласного бюджету.

Фактично у 2023 році з місцевих бюджетів на будівництво, ремонт та реконструкцію спортивних споруд використано в цілому 4495,7 тис. грн, з них з місцевого бюджету – 4395,7 тис. грн та інших джерел – 100,0 тис. грн. Зокрема,

Бобровицькою міською територіальною громадою використано 916,0 тис. грн на здійснення капітального ремонту приміщення для занять боротьбою самбо та дзюдо в м. Бобровиця; Ніжинською міською територіальною громадою використано 896,6 тис. грн на капітальний ремонт залу боксу в спорткомплексі у м. Ніжині; Макіївською ТГ використано 747,8 тис. грн на ремонт спортивного залу в с. Коломійці; Лосинівською ТГ використано на ремонт спортивного залу 367,6 тис. грн. Інші кошти місцевих бюджетів та залучені позабюджетні кошти витрачені на відновлення спортивних об'єктів, пошкоджених в результаті бойових дій, з метою приведення їх до робочого стану.

В результаті обстрілів і бойових дій, пов'язаних з російською агресією, 12 спортивних споруд області зазнали руйнувань, у т.ч. дві основні капітальні споруди, які мали статус баз олімпійської підготовки (з біатлону і лижних гонок та важкої атлетики) зруйновані практично повністю, а саме:

- ДП «Олімпійський навчально-спортивний центр «Чернігів»;
- навчально-спортивна база СДЮШОР з лижного спорту.

Наразі, спільними зусиллями, у т.ч. із залученням міжнародних партнерів, вирішується питання щодо відновлення пошкоджених споруд та будівництва на місці повністю зруйнованих споруд, нових сучасних об'єктів спортивної інфраструктури на рівні міжнародних стандартів.

Протягом звітного року 419 фахівці з фізичної культури і спорту, в т.ч. вчителі фізичної культури і тренери-викладачі, пройшли перепідготовку, атестацію та підвищили кваліфікацію.

Директор

Андрій ШЕМЕЦЬ